

La Vall d'Aran a la cartografia antiga de Catalunya

Albert Barella i Miró

Societat Catalana de Geografia

1. Introducció

És un fet conegut que la Vall d'Aran (Val d'Aran, en aranès) no sempre ha estat cartografiada a Catalunya. Entre d'altres, l'autor ja comentava aquesta circumstància fa més de vint anys (Barella, 1977). Un cas semblant es dona amb Andorra, que a vegades és cartografiada com si fos Catalunya i altres com si pertanyés a Occitània.

Per regla general, els mapes de l'escola flamencoholandesa, del segle XVII inclouen la Vall d'Aran a Catalunya, però certs autors francesos seguidors de l'esmentada escola com Boisseau (1642) la n'exclouen totalment, i d'altres com Tassin (1645) sols la cartografien a mitges, però com si formés part de França. No cal dir que quasi tots els cartògrafs francesos s'aproprien de la Vall d'Aran. Tots els seguidors de l'escola sansoniana –iniciada per Nicolau Sanson d'Abbeville el 1660– segueixen aquest camí i, com és natural, els copistes estrangers dels mapes de Sanson (holandesos, anglesos, alemanys i italians) feren el mateix. Aquest grup representa una vintena de mapes amb les reedicions i variants corresponents. Altres autors francesos no precisament sansonians, com De Fer (1714) i Placide de Sainte Hélène (1706), seguien la mateixa política, així com l'holandès Valk (1709). En tot cas ens referim, aquí, als autors de mapes de gran format i deixem de banda els de mida petita que, tanmateix, segueixen la mateixa tònica (De Fer, 1704; De la Feuille, 1706; Goere, 1707; Strideck, 1711; Inselin, 1717; etc.).

Hi ha, però, tres cartògrafs francesos que escapen de la tònica general: Du Val (1677), Baubrand (1645) i Roussel (1730). El primer cartografià la Vall delimitant-la com si fos un territori diferent de Catalunya i de França. Nogensmenys el detall, per causa de la mida del mapa (de format mitjà), és molt escàs, per la qual cosa sols se'n pot destacar l'aspecte testimonial. En el segon, a l'angle superior esquerre del mapa del Principat, s'inclou un mapa de la Vall d'Aran curiós per l'arbitrarietat de la distribució dels pobles. També Roussel, en el seu famós mapa dels Pirineus, delimita la Vall com a territori a part.

Els primers mapes que posen les coses un xic al seu lloc foren els dels cartògrafs peninsulars, des d'Aparici (1720) fins a Tomás López (1776) passant per Darnius (1726). Els deixebles alemanys de López (Von Reilly, Güssefeld, al voltant de 1790) ja cartografiaren els mapes de Catalunya amb la Vall d'Aran, així com Garma i tots els autors del segle XIX.

Per altra banda, les representacions cartogràfiques més antigues de la Vall són molt imperfectes tant en relació amb l'orografia i la hidrografia com en la situació dels pobles. En el primer dels dos aspectes esmentats, un punt clau és el naixement de la Garona i la Noguera Pallaresa, que dona lloc a diferents interpretacions, i quant al segon d'aquests punts, la ubicació dels pobles acostuma a ser molt arbitrària en els mapes antics.

La intenció d'aquest treball és presentar l'evolució de la cartografia de la Vall d'Aran des del segle XVII fins al XIX a través d'un conjunt de divuit mapes representatius de les diferents tendències manifestades.

2. Mapes estudiats i comentari general

El conjunt dels divuit mapes estudiats figura en el quadre 1. Com en treballs previs de l'autor, els mapes estan codificats segons les dades dels catàlegs IMCOS (1986) i Colomer (1989). El número assignat a cada mapa és el que li correspon en els catàlegs esmentats, el primer dels quals abasta els mapes de Catalunya dels segles XVII i XVIII, i el segon, els altres tres mapes: dos del segle XIX i el de Roussel, que abasta més territoris que la Catalunya estricta. Com de costum, la data és de la primera edició coneguda i l'escala és l'atribuïda per Colomer (1989). És imprecisa la data de la primera edició del mapa de Roussel. La més correntment admesa és el 1730.

Els mapes de l'1 al 15 corresponen tots a l'escola flamencoholandesa o mercatoriana i formen un conjunt molt homogeni, ja que tots són còpia del mapa de Vrints-Ortèlius de 1602-1603 sols amb diferències mínimes en la toponímia. Dintre d'aquest grup en el qual la Vall d'Aran es confon amb la Vall de la Garona, hi figura el mapa de Pellicer del 1643, que fou el primer mapa de Catalunya imprès a Espanya (Barella, 1986), que es distingeix per alguns retocs en topònims mal escrits.

El mapa de Du Val del 1667 ja hem dit que és pràcticament, una mapa testimonial, ja que sols conté tres topònims, però presenta la característica de ser

una mapa francès que cartografia la Vall d'Aran a Catalunya, encara que li posa els límits com si es tractés d'una regió especial i li dóna una forma allargassada triangular molt irreal.

En aquestes mapes de ple segle XVII, els únics topònims orogràfics són el del Port de Pedres Blanques, nom antic del de la Bonaigua, i el Port de Vielha. La hidrografia és molt simple: la Garona neix prop d'un cert poble anomenat Sant Llop, que no hem pogut identificar. Això es repeteix excepte en el mapa de Tassin (1645), en el qual figura una Soucer de la Garonne en un lloc sota el port de Vielha. En el mapa de Du Val, el riu neix ja al Pla de Beret. La xarxa hidrogràfica és mínima: hi figura la Garona amb els set afluents més importants. Hi manquen, però, els rius de Ruda, Aiguamòg i Toran. Com a mostra d'un mapa de l'escola mercatoriana es reprèn a la figura 1 el de Van Lochoem del 1642.

Ja hem indicat que el mapa de Baubrand (1695), reproduït a la figura 2, forma una carta separada. De fet, no és gaire més detallat que els del grup precedent. Potser la característica principal –deixant de banda la caòtica situació dels pobles– és la presència d'una xarxa de camins.

Cronològicament apareixen, després, els mapes d'Aparici (1720) i del comte de Darnius (1726). El primer considera molt poc l'aspecte orogràfic i simplifica bastant la hidrografia (figura 3), però ja posa al seu lloc el naixement de la Garona i de la Noguera Pallaresa al pla de Beret. La hidrografia és esquemàtica, però recull els principals afluents de la Garona i, el més notable, comença a situar al seu lloc els pobles tan arbitràriament distribuïts en els mapes precedents. Dibuixa un camí des de França fins al Pallars per la vall de la Garona i el port de Pedres Blanques, que anomena, també, de la Bonaigua.

El mapa de Darnius (1726) és, potser, menys perfecte, no situa tan bé el naixement de la Noguera Pallaresa i la xarxa fluvial és més imprecisa, manquen rius importants com l'Unhòla, i altres estan mal traçats. Hi afegeix més camins; enceta el de Bossòst a França per Eth Portilhon i el de Mijaran a l'Alta Ribagorça pel port de Vielha.

Els mapes de Roussel (1730) i de López (1776) gairebé s'han de considerar com un de sol, ja que López es va limitar a copiar el mapa establert per Roussel i el seu equip en el primer terç del segle XVIII. En va traduir els topònims i hi va modificar els camins, però va conservar l'estructura del mapa del 1730. En aquests dos mapes, l'orografia i la hidrografia estan més detallades que en els mapes precedents. El naixement de la Garona i de la Noguera Pallaresa està ben representat però, com veurem més endavant, hi ha alguns aspectes discutibles o, almenys, controvertibles. Hi figura una xarxa de camins bastant completa. Una reproducció del mapa de López s'inclou a la figura 4.

La resta de mapes són menys rellevants. Von Reilly (1789) i Güssefeld (1798) simplifiquen el mapa de López, en especial la toponímia, i conserven la xarxa fluvial bàsica. El mapa de Vacani (1823) segueix una tònica semblant però no tan, acusada, i també conserva la xarxa de camins. Finalment, Indar (1824) es limita a reproduir el mapa d'Aparici del 1720.

3. Orografia i hidrografia

L'estudi comparatiu entre els mapes analitzats i els actuals s'ha fet a través dels mapes de Semir (1975) i de l'*Atles topogràfic de Catalunya* de l'ICC (1995), a les escales respectives de 1:40.000 i 1:50.000. La informació suplementària ha estat fornida per Soler (1906), Clarassó (1945), Semir (1972), la *Gran geografia comarcal de Catalunya* (1984), el *Mapa Militar d'Espanya*, a escala 1:100.000, (1952) i el *Mapa topogràfic de Catalunya*, a escala 1:250.000 (1982).

3.1. Orografia

El quadre 2 recull els topònims orogràfics continguts en la totalitat dels divuit mapes estudiats. Els topònims estan ordenats de llevant a ponent a la zona pirinenca que termeneja amb França; de nord a sud a la franja fronterera amb la mateixa França i amb Aragó; de ponent a llevant a la frontera amb l'Alta Ribagorça i el Pallars Sobirà i, finalment, de sud a nord des del port de la Bonaigua als voltants de Montgarri.

Encara que la majoria de topònims han estat identificats en els mapes actuals, n'hi ha alguns que han creat dubtes i d'altres que no s'han pogut identificar. Els correponents noms actuals hi figuren en aranès.

Entre els no identificats hi ha un cert port d'Ormière (mapes de Roussel i López) al límit entre la Vall d'Aran, el Pallars Sobirà i França (Departament d'Haute Garonne). Una altra collada no identificada plenament en els Pirineus és un cert «Puerto Rojo o Roudé» (mateixos mapes) que hem atribuït al Port d'Era Horquera. En els mapes esmentats d'aquesta zona figura el pic de «Lart» prop dels estanys de Liat. No es troba cap pic de Liat en els mapes actuals; mentre que la muntanya que domina la situació, per la seva alçada, en aquest indrets és el tuc de Mauberme, tocant la frontera francesa, i per això suposem que el pic cartografiat podria correspondre a aquest cim de 2.880 m.

A la vall de la Garona, just on el riu deixa les terres araneses per entrar a França un xic a migdia d'Eth Pònt de Rei, en el mapa de Roussel hi figura el topònim «Les Escalles», que no hem pogut identificar en els mapes actuals. Tampoc hem trobat un cert «Col de Pomerins» (o Pomerim en el mapa de López) situat a migdia del coll de Baretja, més o menys en el lloc del pas d'Arres o del d'Arró.

El port d'Era Picada és anomenat de «Benasch» en els mapes d'Aparici i d'Indar. En aquesta zona que termeneja amb Aragó, en els mapes de Roussel i López hi figura la «Muntanya de la Maladeta», al·lusió al massís veí.

En el mapa de Baudrant, el port de Vielha està duplicat amb un cert «Port de l'Hôpital», situat més a ponent. Els principals ports que comuniquen la Vall d'Aran amb l'Alta Ribagorça i el Pallars Sobirà hi son cartografiats. Hi ha, però, els ports d'Espot i de la «Ratière» (Roussel i López), que no queden ben definits. Semblen col·locats de manera invertida i correspondre, de ponent a llevant, al tuc de Ratera o de Colemers i al port de la Ratera (d'Espot).

El port de «Pedres Blanques» (en totes les versions possibles) o de la Bonaigua (Aparici) és anomenat també de «Pallas» (per Pallars) en els mapes de Darnius, Von Reilly i Güssefeld; presenta la particularitat que a la majoria de mapes abasta una zona indefinida que va des de Ratera fins al pla de Beret. L'únic mapa que el fixa ben bé en el seu lloc és el d'Aparici (i la còpia d'Indar).

Finalment, en els dos mapes més detallats –Rossuel i López– estan cartografiats el pla de Beret i una certa muntanya de «Montredon» o «Monredondo», situada en el lloc del massís de Beret-Dossau.

3.2. Zones lacustres

Tots els mapes ignoren la zona lacustre de la part axial dels Pirineus, situada a migdia de la Garona; i sols uns pocs mapes cartografien, a la zona de Liat, dos o tres estanys. L'únic topònim que s'hi relaciona és l'«Estanco de Lest» en el mapa de López. De fet, els estanys deuen correspondre a l'estany Nere deth Cap deth Marc (Roussel, López, Vacani), en el qual neix el riu de Toran (amb el nom Canèjan); el mateix estany Long de Liat (Roussel, López); i l'estany de Montoliu (López, Roussel, Vacani), on neix el riu d'Es Calhaus, afluent de l'Unhòla (els tres mateixos mapes). A les cartes de Von Reilly i Güssefeld figuren els estanys Nere i Montoliu, però sempre sense topònim.

3.3. Xarxa fluvial

La xarxa hidrogràfica dels diferents mapes ha estat ja comentada en línies generals. Passant al detall s'ha de remarcar que sols en una part dels mapes figuren els topònims dels rius més importants. Estan recollits en el quadre 3. Tenint, però, en compte que en molts mapes hi ha cartografiats sense topònim altres cursos d'aigua (afluents i subafluents de la Garona i la Noguera Pallaresa), els hem recollit de manera estimativa i hem llistat el conjunt del sistema fluvial en el quadre 4. L'ordre d'inscripció dels rius, torrents i barrancs és l'emprat en un treball precedent (Barella, 1997). En conjunt, s'apleguen quinze afluents de la Garona amb setze subafluents més i deu afluents de la Noguera Pallaresa. En aquest quadre no s'indiquen els mapes on estan cartografiats els rius, sinó que es tracta d'un recull del conjunt dels cursos d'aigua identificats en els divuit mapes estudiats; en total quaranta-tres. Hi ha sols un riu, afluent de la Garona, que no apareix en els mapes actuals i que figura en el mapa de Baudrand de 1695. Roussel i López situen les fonts de la Noguera Ribagorçana a la Vall d'Aran sobre l'Ospitau de Vielha, pràcticament a l'estany Redon.

4. Ponts i camins

En alguns mapes es troben indicats els principals ponts per travessar la Garona i, en algun cas, els principals afluents. En altres, s'estén una xarxa de camins que va des del que voreja la Garona des de Pònt de Rei a Salardú i després passa al

Pallars pel port de la Bonaigua, fins a un entrellaçat de camins, uns quants de «principals» i altres de «secundaris» (Roussel i López), que val la pena detallar.

4.1. Ponts

S'indiquen a continuació els ponts cartografiats independentment dels que se suposa que existien en els camins quan aquests darrers foren cartografiats. Els ponts estan indicats al quadre 5 amb la indicació del lloc, riu i mapa corresponent. Es pot veure que, en certs casos, hi ha ponts en llocs no necessàriament relacionats amb nuclis de població determinats (aigües avall de Les a la Garona i als rius de Ruda i Joèu).

4.2. Camins

Hi ha diversitat d'interpretacions en l'aspecte del traçat dels camins, per la qual cosa hem cregut convenient tractar cadascun dels mapes de forma individual.

4.2.1. *Mapa de Du Val del 1667*

L'esquema dels camins és molt simple:

- A. Camí de la vall de la Garona i el port de la Bonaigua.
- B. De Vielha a l'Alta Ribagorça pel port de Vielha.
- C. De Salardú a l'Alta Ribagorça, potser pel port de Rius.

4.2.2. *Mapa de Baudrand (1695)*

Camins traçats en el mapa:

- A. Les - Castèl-Leon - es Bòrdes - Vielha - port de Vielha cap a l'Alta Ribagorça.
- B. Es Bòrdes a Salardú sense passar per Vielha.
- C. Port d'Arties o de Rius - Arties - Casarilh - Escunhau - Gessa - Salardú - Unha cap a França (Coserans) probablement pel port d'Orets o el d'Era Horqueta.
- D. Salardú - Tredòs al Pallars pel port de la Bonaigua.

Tenint en compte la situació anàrquica dels pobles en aquest mapa no es pot tenir gaire confiança en el traçat dels camins. Essencialment hi ha el que corre per la vall de la Garona, A, fins es Bòrdes, B i D; un segon camí, d'es Bòrdes al port de Vielha; un tercer entre Salardú i el port de Rius, i un quart, que empalma amb l'anterior, de Salardú a França.

4.2.3. *Mapes d'Aparici (1720) i Indar (1823)*

Hi ha un sol camí que puja des de França per la vall de la Garona i s'enfila, passant per Tredòs, cap al port de la Bonaigua i el Pallars.

4.2.4. *Mapa de Darnius (1726)*

Sols cartografia el camí de la vall de la Garona (Les fins al port de la Bonaigua i València d'Àneu) i el de Vielha a l'Ospitau de Vielha pel port de Vielha i introdueix el de Bossost a França per Eth Portilhon.

4.2.5. *Mapa de Roussel (1730)*

Camins principals:

A. Vall de la Garona des de Pònt de Rei fins al port de la Bonaigua i al Pallars.

B. De Castèl-Leon al port de la Picada i a Aragó per l'Artiga de Lin.

C. De Vielha a l'Alta Ribagorça pel port de Vielha i l'Ospitau de Vielha.

D. Arties a l'Alta Ribagorça pel port de Rius.

E. De Salardú a França per Unha, la vall d'Unhòla i el port d'Era Horqueta.

F. De Tredòs a Montgarri i a Alòs d'Isil per la vall de la Noguera Pallaresa.

G. De Montgarri a França pel Trauc de Lesca.

Camins secundaris:

H. Del Pònt de Rei i de Les a Canejan i, per la vall del riu de Toran, anar a trobar el camí de Salardú al port d'Era Horqueta.

I. De Castèl-Leon a Benòs, Arròs, Vila, Montcorbau i Garòs fins a Gessa.

J. D'Arròs a Sant Joan d'Arròs i, per la vall del riu de Varradòs, fins a trobar el camí de Salardú al port d'Era Horqueta passant pel coll de Varradòs.

K. De Montcorbau a Vilac, Mijaran i Vielha.

L. De Vilac a Betlan i Aubèrt.

4.2.6. *Mapa de López (1776)*

Alguns itineraris corresponen a camins que figuren en el mapa de Roussel i d'altres presenten certes variants.

Coincideixen exactament els camins indicats amb les lletres d'A a H en el mapa de Roussel. D'aquests camins es desprenen, en certs casos, alguns ramals com: itinerari B, un camí que va de l'Artiga de Lin a França, potser pel túc d'Era Monjoia, i itinerari H, un camí que va de Canejan a Sant Joan de Toran, mentre que el que continua cap al port d'Era Horqueta passa per Bordius, el collet d'Arbei i la zona de Liat.

Altres camins que modifiquen l'esquema de Roussel són:

M. De Les a Bausén i Pònt de Rei.

N. De Les a Arró, Arres (Sus i Jus) i Vilamós.

O. D'Arró a Benós, Sant Joan d'Arròs i des d'aquí segueix l'itinerari J de Roussel per la vall de Varradòs fins al port d'Era Horqueta.

P. Itinerari equivalent al I de Roussel des d'Arròs a Gessa.

Q. De Mont a Vilac i, per la Vall del Salient, puja a trobar el camí de Salardú al port d'Era Horqueta pel coll de Vilac (aquest camí no sembla gaire practicable segons els mapes actuals, si és que el traçat és correcte en el mapa de López).

R. De Montcorbau a Aubert i Betlan fins a l'Artiga de Lin, travessant el bosc de Baricauba (pont sobre la Garona).

S. Un ramal que es desprèn entre Bossost i Castèl-Leon per passar a França pel coll de Baretja.

4.2.7. *Mapa de Von Reilly (1790) i mapa de Güssefeld (1798)*

Difereixen una mica dels anteriors. El camí que puja per la vall de la Garona segueix des d'Arties cap a la vall de la Noguera Pallaresa i, per Montgarri, baixa

cap a Isil. No hi ha, doncs, el camí clàssic del port de la Bonaigua. De Castèl-Leon puja un camí cap a França, probablement pel coll de Baretja, i des de Vielha, el clàssic cap a l'Ospitau i Senet pel port de Vielha (sols en el mapa de Von Reilly).

4.2.8. *Mapa de Vacani (1823)*

En aquest mapa trobem algunes variants en els itineraris principals. Potser la més important és la del camí que puja de Les per la vall de la Garona i passa al Pallars sense fer-ho pel port de la Bonaigua (potser pel port de Ratera) com en els mapes de Von Reilly i Güsseldorf. També hi figura el camí per la vall de la Noguera Pallaresa.

Una altra variant és el fet que de Les a Vielha hi ha camins a banda i banda de la Garona, la qual cosa tampoc no és habitual en altres mapes.

Altres camins són:

A. D'Arró a Arrès (Jus i Sus), Vilamòs i Arròs.

B. De Betlan a Montcorbau, Mont i Garòs.

C. De Salardú a Bagergue.

D. De Bossost a Castèl-Leon i a l'Artiga de Lin.

5. Llocs habitats

El recull general dels topònims dels divuit mapes estudiats s'ha indicat al quadre 6. Els topònims hi figuren en aranès i per ordre alfabètic, i s'indiquen les versions cartografiades i els mapes corresponents. Es pot observar la tendència a l'afrancesament als mapes francesos (Du Val, Baudrand, Roussel), a la castellanització (López) i a la italianització (Vacani), d'acord amb la nacionalitat dels autors.

Han restat quatre topònims sense identificació. El primer es tracta d'un cert poble o lloc anomenat «Lesperjade» (mapes de Roussel i López), situat a la vall de la Garona entre Les i Bossòst. Potser es tracta del lloc anomenat Es Paliàs de Bossòst, prop de la central de Cledes.

Els altres són: un cert «Sant Llop» (mapes primitius del segle XVII), prop del naixement de la Garona en aquests mapes, no pas lluny del port de la Bonaigua; i també, en els mateixos mapes, «Ayguanegra», entre es Bòrdes i Vielha. En aquests dos casos no tenim cap hipòtesi respecte a la localització d'ambdós topònims, que no figuren en els mapes actuals. Finalment, en els mapes de Roussel i de López apareixen unes certes «Bordes de Mongossu», a llevant del Santuari de Montgarri, que potser podrien correspondre al mateix poblat, ja que el santuari està expressament cartografiat.

No hem considerat un topònim que figura en alguns dels mapes com l'«Hospital» i que es troba situat a migdia del port del Bonaigua. Possiblement es tracta del Santuari de les Ares, ja en el Pallars.

En conjunt, s'han aplegat una cinquantena de topònims.

6. Conclusions

L'estudi de divuit mapes de la Vall d'Aran compresos entre 1602 i 1824 en els quals l'esmentada comarca està cartografiada a Catalunya permet establir algunes conclusions:

– Durant el segle XVII i la major part del XVIII quasi tots els mapes editats a França s'aproprien de la Vall d'Aran i no la inclouen a Catalunya.

– En els mapes del segle XVII les capçaleres o naixements de la Garona i de la Noguera Pallaresa no estan ben cartografiats. El primer autor que posa relativament les coses al seu lloc és Aparici (1720), ja al segle XVIII.

– És característica dels mapes del segle XVII i principis del XVIII una deformació considerable en l'orografia, la hidrografia i la disposició general de la vall, que adquireix sovint una forma sensiblement triangular. En els mapes més antics, la distribució dels pobles es caòtica i fora de tota proporció amb la realitat.

– El primer mapa fins a un cert punt fiable és el d'Aparici del 1720, seguit per Rousel, deu anys més tard, però durant el segle XVIII i l'inici del XIX es visqué de còpies dels mapes de principis del segle XVIII.

– En el conjunt de mapes estudiats, deixant de banda la identificació dels ports de muntanya més significatius i dels ponts i els camins més importants, es dona poc relleu a l'orografia i a les zones lacustres, de les quals sols apareix la dels encontorns de Liat. De la xarxa hidrogràfica s'han identificat quarantatres cursos d'aigua.

– Pel que fa als topònims de llocs habitats, se n'han recollit una cinquantena, dels quals tres han restat sense correspondència en els mapes actuals i un quart ha estat atribuït.

7. Bibliografia

BARELLA, A. (1977). *La cartografia antiga de Cataluña y sus artifices*, Barcelona: CSIC.

— (1986). «El primer mapa de Catalunya imprès a Espanya». A: *Simposium IMCOS*. Barcelona.

— (1997). «Una interpretació de la xarxa fluvial dels mapes primitius de Catalunya de l'escola flamencoholandesa del segle XVII». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* [Barcelona], núm. 43, p. 9-32.

CLARASÓ, M. (1945). *El Valle de Aran*, Barcelona: Velloso.

COLOMER, I. M. (1989). *Cartografia de Catalunya i dels Països Catalans*, Barcelona: ICC.

GALERA, M.; GASSET, J. (1986). «Cartografia de Catalunya. Segles XVII i XVIII». A: *Catàleg de l'Exposició IMCOS*, Barcelona: ICC.

Gran Geografia Comarcal de Catalunya (1984). Vol. 16, Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

- INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA (1982). *Mapa Topogràfic de Catalunya*, Escala 1:250.000. Barcelona.
- (1995). *Atlas topogràfic de Catalunya*, Escala 1:50.000. Barcelona.
- Mapa Militar de España* (1952). Escala 1:100.000. Madrid.
- DE SEMIR, R. (1975). *La Vall d'Aran. Guia cartogràfica*. Escala 1:40.000. Granollers: Ed. Alpina.
- (1978). *La Vall d'Aran*. Granollers: Alpina.
- SOLER, J. (1906). *La Vall d'Aran*. Barcelona: Tip. L'Avenç.

Quadre 1 Mapes estudiats

Codi	Catàleg	Autor o Autors	Any	Escala aprox.	Remarques
1	IMCOS	Vrints (Ortèlius)	1602-03	1:733.000	
2	IMCOS	Vrints (Ortèlius)	1603-05	–	
4	IMCOS	I Hondius (Mercàtor)	1611	1:742.000	
7	IMCOS	Blaeu	1634	1:742.000	
10	IMCOS	Jansson	1638	1:735.500	
12	IMCOS	Van Lochoem	1642	1:505.000	
13	IMCOS	Tassin-Berey	1645	1:352.000	
15	IMCOS	Pellicer	1643	1:785.000	
21	IMCOS	Du Val	1667	1:840.000	
34	IMCOS	Baudrand-Roussel	1695	1:900:000	
50	IMCOS	Aparici	1720	1:231:000	
51	IMCOS	Darnius	1726	1:450:000	
57	IMCOS	López	1776	1:346:000	
61	IMCOS	Von Reilly	1789	–	
64	IMCOS	Güssefeld	1798	1:719:000	
89	Colomer1	Vacani	1823	1:462:000	
94	Colomer1	Iudar	1824	1:430:000	
96	Colomer2	Roussel-Coquart	1730	1:270:000	Mapa dels Pirineus

Quadre 2 Topònims orogràfics

Topònim actual	Topònim cartografiat	Núm. mapes	Remarques
–	Puerto de Ormiere	57	No identificat
–	Port d'Ormière	96	No identificat
Port d'Aulan	Port d'Aula	96	
	Puerto de Aulus	57	
Pales Noves deth Horcath	Prados de Forcada	57	
	Plains de Fourcade	96	
Tuc de Lesca	Agujero de Lesque	57	
	Trou de Lesque	96	
Port d'Orla	Puerto de Orle	57	
	Port d'Orle	96	
Coll d'Orets	Colduret	57, 96	
Tuc de Mauberme	Pico de Lart	57, 61, 64, 96	Atribuït

Quadre 2 (continuació)

Topònim actual	Topònim cartografiat	Núm. mapes	Remarques
Port d'Era Horqueta	Port Rouge	96	Atribuït
	Puerto Rojo	57	Atribuït
Collet d'Er Arbei	Puerto de Arbe	57	
	Portillon d'Arbe	96	
	Les Escalles	96	No identificat
Eth Portilhon	Portillon Pto.	57	
	Portillon	96	
	Portillo	51	
Coll de Baretja	Col de Barrege	57	
	Col de Bareige	96	
	Col de Pomerim	57	Pot ser el Pas d'Arró
Port d'Era Picada	Col de Pomerins	46	
	Puerto de la Picada	57	
	Port de Picade	96	
	Puerto de Benasch	50, 94	
	Montaña de Maladeta	57	Al·lusió al massís
Port de Vielha	Motaigne de Maladette	96	
	Port de Vieille	34, 50, 94, 96	
	Puerto de Viella	51, 57	
	Port de l'Hôpital	34	Duplica el de Vielha
Port de Rius	Port de Riuus ou d'Arties	96	
	Puerto de Rious o de Arties	57	
	Port d'Arties	34	
Port de Caldes	Puerto de Caldas	50, 57, 94	
	Port de Caldas	96	
Tuc d'Eth Rat	Puerto de la Ratiere*	57	*Estan invertits en els mapes
Port d'Era Ratera d'Espot	Port de la Ratière	96	
	Puerto de Espot*	57	
	Port d'Espot	96	
Port de la Bonaigua	Puerto de Pereblanco	61, 64	
	Puerto de Pereblanco o de Pallas	57	
	Puerto de Rocas Blancas	51	
	Puerto de Piedras Blancas	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Puerto de la Bonaigua	50, 94	
	Puerto de Pallas	51	
	Port de Pereblanque ou de Pllas	96	
	Port de Pierres Blanches	34	
	Montaña de Monredondo	57	En el lloc del Massís de Beret-Dossau
Pla de Beret	Montaigne de Monredon	96	
	Llanos de Beret	57	
	Plaine de Beret	96	

Quadre 3 Topònims hidrogràfics

Topònim actual	Topònim cartografiat	Mapes
La Garona	Garona R	50, 57, 94
	Garona F	89
	Garonne	34, 96
Garona de Ruda	Ruda R	50, 57, 94
Unyola	Vinyola R	50, 94
	Iñola	57
	Inola F	89
Aigoamòtx	Ayguamoig R	50, 94
	Aiguamoix	57
Valarties	Balarties	50, 94
	Balarvias	57
Nere	Riunegre	50, 94
	Negre R	57
Salient	Vilach R	57
Varradòs	Barrado R	50, 9
	Barrados	57
Joèu	Geou Rau	96
	Jueu	57
	Jueu F	89
	Iueu R	50, 94
Toran	Toran R	50, 94
	Canejan	57
	Canejan F	89
	Rousseau de Canegean	96
Noguera Pallaresa	Noguera Pallaresa	50, 57, 61, 64, 94

Quadre 4
Xarxa fluvial

Riu principal	Afluents (dreta)	Subafluents	Afluents (esquerra)	Subafluents	Notes
La Garona			Malo Garona de Ruda Aiguamòg		
Unhòla		Es Calhaus (E) Moredo (D) Sta. Margalida (E)	Valarties		
(1)				Rencules (D) B Cudiero (E)	(1) No identificat (mapa 34)
Salient Horn Varradòs			Nere	Sarraèra (D) Arribaeta (E)	
		B Sieso (D)	Joèu		
Margalida				Canaleta de Pomèro (E) Montanha Delà (D) B Satronca (E) B Gelès (D) B Comadiures (E)	
Toran			B Portilhon B Antoni Baansen		

Quadre 4 (continuació)

Riu principal	Afluents (dreta)	Subafluents	Afluents (esquerra)	Subafluents	Notes
La Garona		Comatroja (E) B Colers (D) Bordius (E)			
La Noguera Pallaresa	Molis B Laveja Ribera dera Mòrt B Gavérs		Metigás Barlongueta Parros Horcath Porquèr		No surten a la geografia: Horn, B. Siesso, B. Colers, Sta. Margalida, B. Portilhon, B. Antoni, B. Cudiero, Arribaeta, Montanha Delà, B. Satronca.
D: Subafluent dreta, E: Subafluent esquerra, B: Barranc.					

Quadre 5. Ponts

Lloc més proper	Riu	Mapes
Entre Les i Pònt de Rei (2)	Garona	50, 94
Les	Garona	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 34, 50, 57, 89, 94, 96
Bossòst	Garona	50, 94
Arró	Garona	50, 94
Castèl-Leon	Garona	57
Arròs	Garona	50, 94
Aubert	Garona	57, 89, 96
Prop de Gausac i Vilac	Garona	89
Mijaran	Garona	57, 96
Entre Vielha i Betren	Garona	50, 94
Escunhau	Garona	57, 96
Casarilh	Garona	57, 96
Garòs	Garona	89
Salardú	Garona	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 50, 94
Tredòs	Garona	50, 94
Aigües amunt de Tredòs	Ruda	50, 94
Unha	Unhòla	50, 94
Arties	Valarties	50, 94
Vielha	Nere	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15
Aigües amunt d'Es Bordes	Joèu	50, 94
Canejan	Toran	50, 94

Quadre 6. Topònims de lloc habitats

Topònim actual	Topònim cartografiat	Mapes	Remarques
Arres de Jos	Ares	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Ares Dejus	50, 94	
	Arrés Bajo	57, 89	
	Arrés	51	
	Ares Dessous	39	
	Arez Dessous	96	
Arres de Sus	Ares de Sus	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 50, 94	
	Arrés Alto	57, 89	
	Ares Dessus	39	
	Arrez Dessus	96	
Arró	Aro	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 39	
	Arro	50, 54, 89, 94	
	Arró	51	
	Arrou	96	
Arròs	Arros	39, 50, 51, 57, 89, 94, 96	
Arties	Artias	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 51	
		57, 61, 64, 89	
	Arties	34, 50, 96, 94	
Artiga de Lin (Era)	Na. Sra. Artiga de Lin	50, 94	Mair de Diu Dera

Quadre 6 (continuació)

Topònim actual	Topònim cartografiat	Mapes	Remarques
Artiga de Lin (Era)	N. S. di Artigadelin	89	Artiga de Lin
	Na Sra de Artigadelin	57	
Aubèrt	N D d'Artigue Tellin	96	
	Auber	34	
	Aubert	50, 51, 57, 89, 94, 96	
	Ayguanegra	1, 2, 7, 10, 12, 13, 15	No identificat
Baguergue	Aygue-Negre	34	
	Bajerda	4, 7, 10, 13	
Bausen	Baierda	1, 2, 12	
	Bayergue	34	
	Bagergue	50, 57, 89, 94, 96	
	Bagerge	51	
Bausen	Bausen	1, 2, 7, 10, 12, 13, 15, 50, 57, 94	
	Bausent	34, 51	
	Bauzen	96	
Begòs	Begos	31, 50, 51, 57, 94	
	Begous	96	
Benòs	Benoc	34	
	Bendus	96	
	Benós	57	
	Benos	51, 54, 89, 94	
Betlan	Billan	34	
	Betlan	50, 57, 94	
	Betlem	51	
	Bellan	89, 96	
Betren	Bertren	34	
	Bestren	51, 57, 89	
	Betrin	96	
Bòrdes (Es)	Los Bordes	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Les Bordes	34, 96	
	Bordas	50, 94	
	Las Bordas	51, 57, 89	
Bordes de Sant Joan d'Arròs	S. Juan de Arres	57	
	S. Jean d'Arros	96	
	S. Iean de Arras	50, 97	
Bordius	Bordas	57	
	Bordes de Canejan	96	
	Bordes de Mongosu	57	No identificat
	Bordes de Mongossou	96	
Bossòst	Bosost	34, 51, 57, 89	
	Biuxast	50, 94	
	Boussou	96	
Canejan	Caresant	34	
	Caneja	50, 94	
	Canejat	51	

Quadre 6 (continuació)

Topònim actual	Topònim cartografiat	Mapes	Remarques
Canejan	Canejan	57, 61, 64, 89	
	Canejean	96	
Casalrilh	Casarell	34	
	Casaril	50, 51, 94	
	Casarill	57, 89	
	Cazaril	96	
Casau	Cassau	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Casau	34, 50, 51, 57, 89, 94	
	Cazau	96	
Castèl-Leon	Castell-Lleo	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	Ruïnes
	Castel-Leon	34, 57, 61, 64, 89	
	C. Lleo	50, 94	
	Castell Llao	51	
	Chau. de Castelleon	96	
Escunhau	Essenac	34	
	Escunyah	50, 94	
	Escuñau	51, 57	
	Escunau	96	
	Espitalet	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
Ospitau de Vielha (Er)	L'Hôpital	34	
	Hospitalet de Viella	51	
	Hospital	61, 64	
	Hospital de Viella	89	
	Hôpital de Vieille	96	
Garòs	Garos	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 44, 50, 94	
	Goros	15	
	Garros	51, 96	
	Guarros	57, 89	
	Bausas	34	
Gaussac	Gausat	1, 2, 7, 10, 12, 13, 15	
	Gausach	50, 51, 57, 89, 94	
	Gauzau	96	
	Iessa	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13	
Gessa	Lessa	15	
	Gesa	34, 51, 57, 89, 94	
	Gessa	50, 96	
	Les	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 34, 50, 51, 57, 89, 94	
Mijaran	Lez	96	
	Lesperiade	57, 96	Es Paliàs (?)
	Meiarat	1, 2, 3, 4, 7, 10, 12, 13, 15	(Atribuït)
	Mejarat	34	
	Na. Sa. de Migaran	50, 94	
	N. S. de Mícaran	51	
Na. Sa. de Medio Aran	57		
Micharan Couvent	96		

Quadre 6 (continuació)

Topònim actual	Topònim cartografiat	Mapes	Remarques
Mont	Mont	1, 2, 3, 10, 12, 13, 15, 34, 50, 57, 89, 94, 96	
	Mon	51	
Montcorbau	Moncorbano	34	
	Moncorbau	50, 57, 89, 94	
	Moncouan	51	
	Mont Corbeau	96	
Montgarri (Mair de Diu de)	N. S. de Mongarri	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 51, 57, 61, 64	Santuari i poble
	Na. Sa. de Mongarre	50, 94	
	Na. Sa. do Mongarri	89	
	N. D. de Montgara	96	
Pònt de Rei	Port del Rey	51	
Pontaut	Pontaut	50, 57, 94	
	Pontau	89	
	Pontaux	96	
Pujo	Pusol	34	
	Puig	51	
	Pujo	57	
Salardú	Salardo	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Salardan	34	
	Salardu	50, 51, 89, 94	
	Salardun	21, 96	
	Salardú	57	
Sant Joan de Toran	S. Juan de Toran	57	
	S. Joan	50, 94	
	S. Llop	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	No identificat
	S. Lop	34	
Sant Martí de Corilha	S. Martin de Corilla	57	Capella
Santa Margalida de Bagergue	Sta. Margarita	57	
	Sta. Margarita	89	
	Ste. Marguerite	96	
Tredòs	Fredes	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Tredes	34	
	Tradós	50, 94	
	Tredós Baños	57, 96	Banyes de Tredòs
	Tredos	51, 89	
Unha	Onam	4, 7, 10, 12, 13, 34	
	Oña	1, 2, 15	
	Vnya	50, 94	
	Uña	57	
	Vña	51	
	Ugne	96	
Vielha	Viella	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 50, 51, 57, 61, 64, 89, 94	
	Vieille	21, 34, 96	

Quadre 6 (continuació)

Topònim actual	Topònim cartografiat	Mapes	Remarques
Vila	Vila	50, 51, 57, 94	
Vila	Ville	96	
Vilac	Billac	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15	
	Vilac	34	
	Vilach	50, 51, 57, 89, 94	
	Villac	96	
Vilamòs	Villamos	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 57, 89, 96	
	Villamur	34	
	Vilamos	50, 51, 94	
	Villamas	61, 64	
	Vilar	Vilar	1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 15, 34

Figura 1
Mapa de Van Lochom (1642)

Figura 2
Mapa de Baudrand (1695)

Figura 3
Mapa d'Aparici (1720)

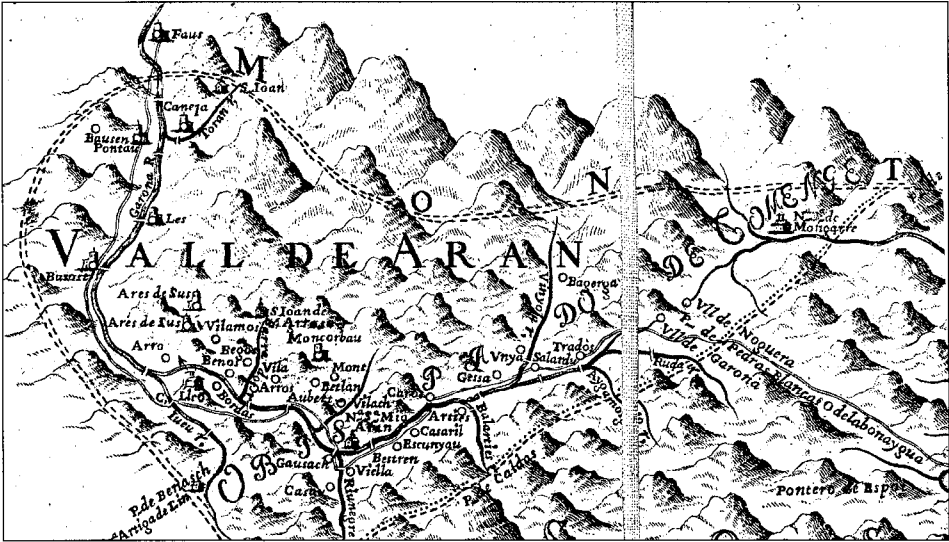

Figura 4
Mapa de Tomás López (1776)

